

HET INDISCH NIEUWS

N.V.
„HET INDISCHE NIEUWS”
Directeur: G. de Pree
Hoofdredacteur:
L. F. Tjilmstra

Bureau Red. en Admin.:
Vondelstraat 125
Tel. 391429 - Giro 85369
's-GRAVENHAGE
Abonnementsprijs:
p. kw. f 4.—, p. Nr. f 0.35

Geïllustreerd Weekblad uitsluitend gewijd aan de Overzeesche Gebiedsdeelen

Voor advertenties wende men zich uitsluitend tot het Bureau Bouwmeester en v. Leeuwen, Heerengracht 60, Amsterdam.

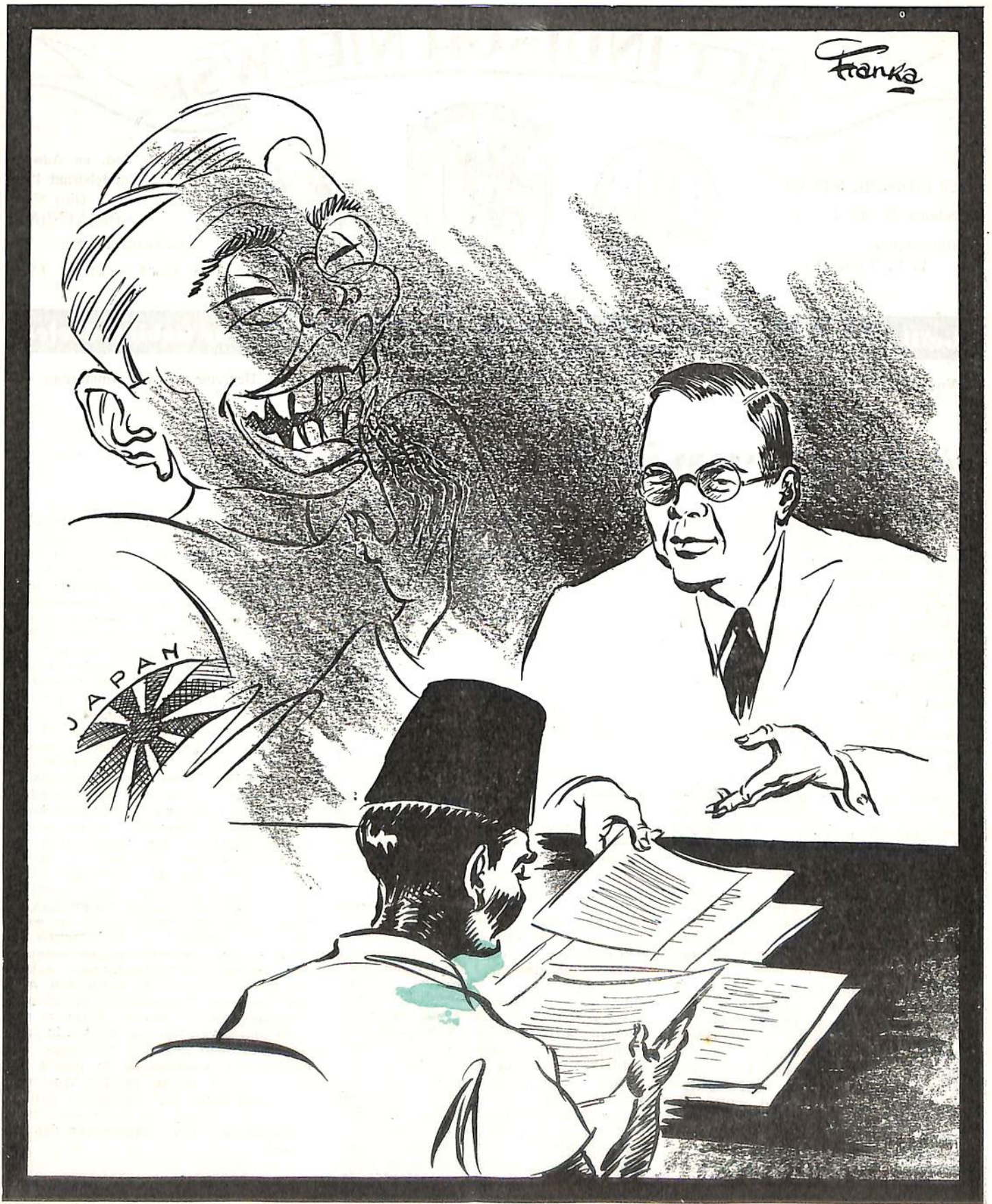
Uit het evenwicht

Wanneer men in de gelegenheid is de weekoverzichten van de „Indonesische Pers”, — welke de Regeerings Voorlichtingsdienst in Batavia uitgeeft en waaraan wij, voor zoover de ruimte het toelaat, geregeld een en ander ontleenen —, nauwkeurig te volgen, dan valt het onmiddellijk op, dat het altijd weer „de politiek” is, wat de klok slaat, dag aan dag, week aan week. Het valt op, omdat elders op de wereld, de economische krachtsinspanning, die er op gericht is opnieuw welvaart te brengen, overal waar die door den oorlog werd vernietigd, op de allereerste plaats het meeste gewicht in de schaal legt. Zij is inderdaad van primair belang en zou dit ook in „Indonesië” moeten zijn, waar de welvaart grondig werd vernietigd door de Japansche roofmethoden en uitzuigsystemen. De heeren van de „republiek” kunnen het blijkbaar wel buiten de economie stellen; zij nemen aan, dat de magen van 70 miljoen menschen gevuld kunnen worden met mooie praatjes, met nog schooner leuzen en slagzinnen van fantastische draagwijdte en met illusies eener „vrije natie” op stel en sprong. Dat wij, Nederlanders, met man en macht, bezig zijn, deze vrijheidsidealën op reële basis te helpen verwezenlijken, dat verzwijgen zij voor de massa, die zij op Japansche wijze, met een geraffineerde propaganda naar hun hand trachten te zetten. De samenleving in Indië wordt volkomen uit haar evenwicht gerukt. De politieke ontwikkeling is de economische en de sociale ontwikkeling in Indië altijd mijlen ver vóór geweest, maar toen waren wij er tenminste nog, die er voor konden zorgen, dat het volk ook te eten kreeg en de hand aan den ploeg kon slaan in het belang van zijn eigen welvaart. De kleine groep nationalisten, die met Japansche hulp, haar egoïstische doelstellingen ten koste van alles heeft willen bereiken, maakt zich niet druk over den economischen nood, waarin tientallen miljoenen menschen komen te verkeerren. Ofschoon dit in bepaalde kringen van het Nederlandsche volk anders wordt beoordeeld, wij kunnen daarin met den besten wil der wereld geen „daad van gerechtig-

heid” zien. De „gerechtigheid” brengt mede, dat het „volk van Indië”, levend in democratische vrijheid, welvaart en daardoor levensgeluk deelachtig kan worden. Wij staan daarom een snellen socialen en economischen opbouw in Indië voor, die niet mag worden gesaboteerd door de verpolitiekte heethoofden, die de Japansche bezetter uit de kweekplaatsen van zijn propaganda op de weerlooze bevolking heeft losgelaten. Het evenwicht tusschen politieke en economische ontwikkeling moet zoo snel mogelijk worden hersteld. Er zijn genoeg gezond-denkende nationalistën, die dezelfde meening zijn toegedaan, maar wij weten niet of Dr. Van Mook ook met deze nationalistën contact heeft gezocht. Wij hebben namelijk den indruk, dat Dr. Van Mook, hoe goed zijn bedoelingen ook mogen zijn, zelf uit zijn evenwicht is geraakt, wat dit betreft, hetgeen van hem, als oud-directeur van Economische Zaken, zelf knap econoom, die dus wel weet wat de economische ondergrond voor vrije volken beteekent, te verwonderen valt. Een volk, zonder economische ruggegraat, is ten eenenmale niet in staat den strijd om het bestaan te voeren. Een volk in dit stadium aan zijn lot overlaten, zou, kort en goed, een misdaad zijn. Dat Nederland zijn historische roeping wil vervullen tot het oogenblik, waarop „het volk van Indonesië” ook economisch en sociaal, — en niet enkel politiek! —, volledig is uitgerust, dat is... Gerechtigheid. Maar hoe kan men verwachten, dat een politiek verblinde massa deze Gerechtigheid kan zien? Dezelfde menschen, die in de Amsterdamse markthallen ervan hebben getuigd, dat zij alle heil verwachten van de volgelingen van het op Java uitgezaaide Japansche fascisme, eischen in diezelfde markthallen, dat de Nederlandsche regering de betrekkingen zal verbreken met het fascistische Spanje... Noch door een dergelijke geestesgesteldheid, noch door het critieklooze nationalisme, dat op het oogenblik in Indië wordt bedreven, worden de belangen van het miljoenenvolk van „Indonesië” gediend. Niemand zal toch de vraag of de „Republiek Indone-

sia” voldoende is toegerust voor den strijd om het bestaan, bevestigend willen beantwoorden. Is het dan rechtvaardig een hulpeloze miljoenen-massa over te leveren aan het handjevol nationalistische politici, dat thans deze Japansche stichting beheert? Daartegen verzet zich ons gevoel van Recht en Menscheijkheid. *Wij willen een „vrij Indonesië”, sterk en gezond, maar niet een „Indonesië”, dat zijn plaats in de rij der vrije volken op krukken moet innemen.* De voorstellen van de regeering beoogen dan ook een sterk en gezond vrij „Indonesië” in een nabije toekomst zijn plaats onder de zon te geven. Van het begin dezer eeuw af, kan men wel zeggen, is daarop het oog gericht geweest. Nu dan eindelijk de haven in zicht is en het laatste stadium bereikt, kan Nederland niet goedvinden, dat Japansche zeeroovers en wat in hun kielzog meekomt, het binnenvaren van de haven beletten. Wanneer de „Merdeka” schrijft, dat de voorstellen alleen „op de Nederlandsche belangen letten”, dan zouden wij door de „Merdeka” wel eens uiteengezet willen zien, op welke wijze de „republiek” op de belangen van de 70 miljoen inheemsche „onderdanen” let. Aan een „beginselverklaring” hebben op dit oogenblik deze miljoenen menschen niets en aan politieke debatten en redevoeringen nog minder. Wanneer men in de plaats van wat het Westen in Indië tot stand heeft gebracht, voorloopig niet anders dan woorden in de plaats kan stellen, is het noodig, dat het Westen in Indië zijn taak blijft vervullen. En dat wel in het belang van de democratische vrijheden van alle volkeren van den Archipel.

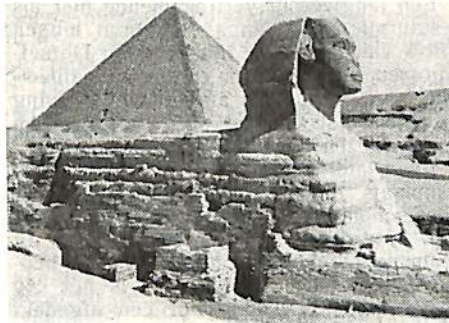
De lachende derde

Zou de Geest van Japan in Nederlandsch-Indië tenslotte toch nog overwinnen?

Van Londen naar Batavia

Een
angewone
reis
in
bewogen
dagen

(Vervolg)

De Sphynx met op den achtergrond de pyramide van Cheops.

De geel-grijze stoffig-steenige weg leidt in een bocht naar omhoog. En daar rijst de grootste van alle negen pyramiden van Gizeh, de beroemde pyramide van Cheops. Daar lag de groote scheepvormige diepte, waarin men bij opgravingen het schip vond, waarin het stoffelijk hulsel van Cheops naar zijn laatste verblijfplaats is gebracht. Daar lagen de centenaars-blokken, uit natuursteen gehouwen, door honderden en duizenden slavenhanden aangesleept. Vaag staan er nog op de steenen de gekleurde teekeningen van duizenden jaren geleden.

„Nu mijn studieboeken en dictaten”, verzuchtte de R.A.F.-officier, die zijn studie in de archaeologie bij het uitbreken van den oorlog had moeten staken.

Hoog torende de pyramide met zijn duizenden en tienduizenden steenblokken, opgebouwd gedurende tientallen van jaren door den harden arbeid van duizenden, die dwars door de woestijn het materiaal aansleepten: machtige en gruwelijke herinnering. Maar tevens een symbool van de astronomische kennis der oude Egyptenaren, die in de afmetingen en verhoudingen van dit monument een getrouwe afspiegeling gaven van de kosmische verhoudingen.

Even verder, recht tegenover de Pyramide van Cheops, de mysterieuze Sphynx, beroemd over gansch de wereld.

Hier en verder, waar de andere acht pyramiden van Gizeh oprijzen, streken de legioenen van Napoleon en de Mamelukken.

Het was het stof der eeuwen, dat wij hier betraden en toen, bij het ondergaan van de zon, de laatste stralen van den dag plekten op den ouden Sphynxenkop, scheen de geest van vervlogen eeuwen te zweven in de roerloze lucht: de stilte der woestijn strekte zich weer, als zoo vele jaren her, genadig over de pyramiden en hun oude graven...

Daar startten we dan eindelijk van Al-maza, na voor den derden keer de douane formaliteiten te hebben doorstaan.

Het weer was nukkig. Van het Suezkanaal kregen we nog juist, tusschen een paar wolkenslierten door, een klein nietig streepje te zien.

De passagiers wisten, nu het uitzicht slecht was, niets beter te doen dan een uiltje te knappen. En na de vermoedens van den vorigen dag kon ik de sug-

gestie van hun voorbeeld niet weerstaan.

Zoo dook dan ook voor allen even onverwacht het vliegveld van Lydda (Palestina) onder ons op, nog nat van den regen, die er dien morgen gevallen was. Ook hier waren de weersomstandigheden slecht. Grillige bewolking en van tijd tot tijd regen. Na een kort oponthoud stegen we in een plassende regenbui op. Enkele oogenblikken later zaten we al weer diep in de wolken. Hoewel we stegen tot 3000 meter, kwamen we niet boven de grijze massa uit. Hier en daar was het rumoerig in de lucht. Felle remoustikken deden het toestel schommelen als een dronken man.

Het was twee uur, toen we Bagdad bereikten.

In een R.A.F.-bus reden we via de brug over de Tigris de stad in.

„Dit hier is El Rashid Street”, leeraarde de R.A.F.-generaal, toen we in een drukke straat kwamen, waarlangs de bazars wel gestrooid leken.

„De naam doet denken aan „Duizend en een nacht”, maar de straat zelve aan Regentstreet”.

Regentstreet... of all things Regentstreet! Mijn gedachten gingen terug naar de echte Regentstreet, den polsader van Londen, waar ik nog geen week geleden rondflaneerde, naar Piccadilly en Grosvenor House, waar, dien laatsten avond in Londen, „Les amis français de la Grande-Bretagne” een bont feest hadden georganiseerd. Er was teedere muziek en er werd heel teeder gedanst... En dan deze steeg met zijn slordige, vuile bazars!

De autobus stopte voor het hotel, waar wij de thee zouden gebruiken. Bij het uitstappen zag ik nog net even den naam: Regent Palace!

Wel ja... Regent Palace! Optimisten zijn deze Baghdadianen...

Maar de Assyrische Christenen, waarvan enkele vertegenwoordigers hier hotelbediende zijn, omhelzen het Christelijk geloof langer dan wij, ternauwernood aan het Heidendom ontwassen Europeanen. In traditie kunnen zij, wat dat betreft, dus zeker wedijveren met het oude Londen!

Na haastig de heete thee te hebben geslurpt, stommelden we weer in de autobus, om een half uur later weg te zweven van de oude stad der Khaliefen.

Het was maar een korte trip — twee uren vliegen — naar Basrah. De lucht

was nu helder en we zagen onder ons het oude tweestroomland, waar in lang vervlogen eeuwen de Syrische cultuur bloeide: een hoofdstuk Oude Geschiedenis trok ons voorbij.

Tegen half zes liet de bestuurder een briefje doorgeven aan de passagiers: „We are flying now over the Garden of Eden, at the junction of the rivers Tigris and Euphrates”. De zon gleed juist achter den horizon en in den schemer daalde de Dakota tot op enkele honderden meters boven de samenvloeiing van de twee oude rivieren. Hier lag onder ons de Hof van Eden. Er ging een lichte ontroering door allen.

Als vloeibaar lood lagen daar de twee machtige armen van Euphraat en Tigris, even verder vereenigd in de Sjat El Arab. Er pinkelden wat lichtjes in den Hof van Eden, in het stamland der menschheid, in het stamland der zonde...

De machine draaide en wij maakten een eeronde boven de bakermat der menschheid. En ineens schoot mij het woord van Van Suchtelen in gedachten: Tat tyam Asi: dat zijt gij... Duizenden en duizenden jaren verlieden. Millarden menschen kwamen en gingen, maar de mensch is nog steeds wat hij immer was: een wezen met vele gebreken en enkele deugden. Of is er na de jaren van waanzinnigen strijd, die nauwelijks achter ons liggen, voor het moderne mensdom bijzondere redenen om zich te verhoovardigen?

Om zes uur plaatselijken tijd streken wij neer op het vliegveld van Basrah, waar wij juist tijd genoeg hadden om een diner te gebruiken.

In de schemering, omstreeks half zeven, stegen we weer op. Duisternis omhulde ons den ganschen tocht. Maan en sterren gluurden slechts af en toe door het zeilende wolkenheer. Van het olie-eiland Bahrein wenkten ons lichtjes uit de diepte beneden, en in den flauwen schijn van het licht op het land, glom hier het grijsgrauwe water van de Perzischen Golf.

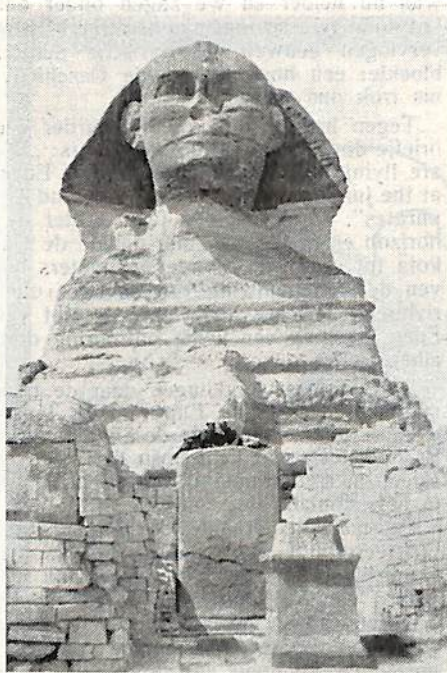
Een uur later tintelden weer enkele lichtjes onder ons, van een nederzetting op het Arabische vasteland.

Omstreeks middernacht daalde de machine op een vliegveld vlak aan de Oost Arabische kust.

Toen het loeien der motoren opgehouden was, bracht een verkoelende bries ons de lamen van den eeuwig zang van de zee. Majestueus ruischte het af en aan over het vlakke strand, dat ver uitliep onder het aarzelende licht van de olielampjes aan de startbaan.

Mysterieus ligt de oude Sphynx als een wachter in de Egyptische woestijn.

Hoog torent de oude Sphynx in den ijlen Egyptischen hemel.

Het B.O.A.C.-station hier leek op een vesting. In het flakkerende licht van de olielampjes op het vliegveld rees een hoge muur met een poort in het midden.

Links en rechts van de poort stonden oude kanonnen.

In de poort zelve twee Bedoeïnen in schilderachtig-vuile boerues en getooid met hoofddeksels à la légion étrangère. In het weifelende licht glommen de lange loopen van ouderwetsche geweren. Op de kolven glinsterde parelmoer.

Daar stonden zij, wezenloos stil, in de poort van deze vesting tusschen zee en woestijn.

„Vreest U hier overvallen”, vroeg ik den havenmeester.

„Och, men kan nooit weten”, antwoordde hij met een schouderophalen, „soms komen er wel eens gewapende benden voorbij en het is altijd zaak op je hoede te zijn”.

„Maar die kanonnen zijn toch zeker maar versiering?”, informeerde ik onbescheiden.

„Neen, zeker niet, ze zouden nog best dienst kunnen doen”, gaf de havenmeester ietwat gebelgd terug.

„Wie zou dan wel het bangste zijn, de kanonnier of de aanvaller?”, twijfelde ik even, en verkorf het daardoor definitief bij den fieren havenmeester.

Eenmaal door de poort, kwam ik op een ruim vierkant binnenhof. Rechts hing aan een muur een bord, waarover een gebogen lamp zijn schaarsche licht wierp. En ik las het ietwat naïeve opschrift:

„You are now at Sjarjah situated on the Trucial Oman Coast.

Next stop ensigns Dakotas Eastbound Jiwani, Karachi.

Westbound Bahrein Baghdad.

Local time is 4 hours ahead of G.M.T. Currency — Rupees.”

De kust van Oman... De naam, die daar glansde in het lamplicht, welke herinneringen. Nog in het begin van de twintiger jaren heerschte hier in den omtrek de slavenhandel. Toen voeren nog, in het diepste geheim, de dhows, de slavenscheperen, over den Perzischen Golf.

Thans behoort dat tot het verleden. Maar rare dingen gebeuren er ook nu nog, zooals de wachters en de oude kanonnen in stille taal vertellen.

Een langwerpige vertrek diende hier als restauratie-zaal. Langs de muren hingen foto's van landelijke tafereeltjes in Dorsetshire en Somerset, en een groote afbeelding van de „King and Queen arriving at Royal Ascot”. Het deed wat tragisch aan in dezen uithoek van de wereld.

Even later wandelde ik wat op de binnenplaats. Mijn oog werd getrokken door een schommelende stoel op het platte dak van deze moderne karavanserai. Ik klom naar boven en ontdekte er een heuschelijken daktuin. Misschien is het een wat wijschen naam voor een afgedekt platje, waar twee schrale palmpjes stonden in houten tobben en een verlaten toonbank, die zeker een bar moest verbeelden. Een ondefinieerbare dame lag er languisant in een schommelstoel naar het van sterren bezaaid firmament te staren.

Ik keek uit over de mysterieuze woestijn, van waar de stilte naar mij overwoei. Telkens maaiden er de flitsen van het zoekende licht van den stationstoren.

Er werd ergens op een gong geslagen. Het geluid droeg ver in de nachtelijke stilte. Nog een gongslag... en ik maakte me gereed voor het vertrek.

Even later stonden we daar weer op het vlakke zandveld en hoorden het zuchten van de zee ergens in het duister.

Dan sloegen grommend en brullend de motoren aan en joegen het zand onder den buik van de machine.

De olie-lampjes draaiden rond, of neen, wij waren het die zwenkten. Nog enkele minuten en dit plekje van romantiek lag weer achter en onder ons. Voort joegen we — 300 K.M. per uur — in de duisternis van den zwarten nacht.

Het zwakke licht van de kajuitlampen was onvoldoende om te lezen en te sterk om goed te kunnen slapen. En zoo doorworstelde ik, tusschen sluimering en slaap, den langen, langen nacht.

Ik wreef mijn brandende oogen, toen het eerste morgenlicht gloorde. We konden nu niet ver meer zijn van Karachi, een kwartier misschien. En ja, tegen zeven cirkelden wij boven het vliegveld: Karachi.

Daar was ik weer op bekenden bodem. Zes jaar geleden was het, dat ik voor het laatst hier was, in de stad der kameelen. Veel was er veranderd, vooral in de havenwijk, maar ook het vliegveld, waar wij landden, was nieuw.

Karachi maakte altijd op mij den indruk, of het zoo maar, per toeval daar aan den rand der woestijn is opgeschoten. Het is alsof de woestijn de menschen voortdurend wil herinneren, dat zij eigenlijk de baas is en de stad daar staat bij haar gratie. Ze zendt haar zandkorrels tot in het centrum van de stad en de kleine, zielige parkjes. Het stof kleurt de gebouwen grijs en prikt bij een flinken bries in oogen en ooren.

Neen, er is niet veel te beleven in Karachi.

Twee dagen moesten we er wachten voor we verder konden. Doch nu was het een Empire Flyingboat, die ons overnam.

Tegen vieren in den morgen stapte ons gezelschap in de imposante viermotorige vliegboot „Carpentaria”, die in de haven zachtkens te wiegen lag op het zwarte water.

Enkele minuten over vier sloegen de

blauwe vlammen uit de uitlaatpijpen. De vliegboot ploegde door het water, dat schuimend opstootte langs de patrijspoorten. De lichten van gemeerde schepen flitsten langs ons heen. Zwaarderd dreunden de motoren, feller joeg het schuim van ziedende zee langs en boven ons. Dan zegde de witkokende massa neer. Lager en lager daalde het sissende schuim. En de „Carpentaria” verhief zich in zijn tweede element. Langzaam en statig schroefde de machine zich in breede cirkels hooger en hooger boven de haven, waar het fonkelde van rijen lichtjes. De blauwe vlammen uit den uitlaat spiegelden zich op den vleugel.

Ik leunde behaaglijk achterover in een der geriefelijke verstelbare stoelen in de rooksalon en tastte mijn ontbijt aan.

Toen de zon opging, zoemden we rustig op twee duizend meter hoogte boven een landschap van beige met bruine vlekken; hier en daar heuvels en een enkel stroompje.

Tegen half acht streken we neer op het blauwe idyllische meer van Rajsamand. Aan de oevers rezen in de verte witte gebouwen, die in de prille zon fel afstaken tegen het blauwe water en den grijzen achtergrond van heuvelgloeijingen.

Even haastig een kop thee en wat sandwiches, een laatste blik op het meer en zijn bekorende omgeving en... voort ging het weer. Nu naar Gwalior.

Het meer van Gwalior is kleiner, veel kleiner dan dat van Rajsamand en ik vreesde, dat onze boot een te korten uitloop zou hebben. Maar de piloot had meer met het bijltje gehakt en ik had blijkbaar een slecht oog voor afmetingen, zoo hoog in de lucht. Het viel best mee en dat deed ook de vroege lunch, die we er rond een uur of tien genoten.

Van Allahabad, de volgende „landingsplaats”, waar we twee uren later arriveerden, kregen we niets te zien. We streken er neer op de heilige Ganges, ver buiten de stad. Ons gezelschap vermaakte er zich een half uurtje met spelevaren op de rivier.

Om half vier 's middags daalden we in Calcutta. In de Halipore-mess van de B.O.A.C. werd ons medegedeeld, dat het vertragsduiveltje zijn kunsten nog niet verleerd had. Pas na twee dagen zou er een Dakota van het R.A.F. Transport Command naar Rangoon gaan.

Van deze gelegenheid maakte ik gebruik om een bezoek te brengen aan Ghandi. Het was laat in den avond, toen ik den Mahatma in zijn ashram (buitenverblijf) Khadipratisthan te Sodepore bezocht. Zooals altijd was hij blootsvoets en op de meest eenvoudige wijze gekleed. Hij ontving mij, met gekruiste beenen gezeten op een matje.

Avondstemming aan den voet der pyramides van Grizeh.

Over de Indonesische kwestie liet hij zich niet uit. Maar zijn secretaresse verklaarde mij, in antwoord op eenige concrete vragen, dat haar meester en zij uiteraard niet op de hoogte waren van de plaatselijke toestanden in Nederlandsch-Indië. Nehroe had naar Java willen gaan, maar men had hem de gelegenheid niet gegeven. Hoe kon men dus de feitelijke situatie nauwkeurig kennen?

Ik merkte op, dat desniettemin Ghandi en Nehroe zich solidair hadden verklaard met de Indonesische nationalist en hun streven en daarbij geenerlei aanduiding hadden gegeven met welke groep van nationalist zij nu eigenlijk sympathiseerden.

Ik beduidde, dat het mij ten zeerste intrigeerde wie men bedoeld had met die

sympathie-verklaring, nademaal de politieke programma's en desiderata van de onderscheidene nationalistische groepen in Indonesië nogal sterk uiteenloopen.

„De Mahatma heeft altijd gesympathiseerd met alle volken, die hun vrijheid willen”, was de vage, ietwat ontwijkende repliek.

Toch ontnam het onvruchtbare karakter van het korte gesprek niets aan de impressie, die ik van den ouden man meenam. Mager en ietwat gebogen, maakt hij met zijn typischen scherpen vogelkop den indruk van een asceet, die hij ook werkelijk is. Uit zijn kleine oogjes straalt ongebroke geestkracht, ondanks de last van meer dan zeventig jaren. Het is de geest en de levenswijze van dezen merkwaardigen man, die miljoenen Indiërs

inspireeren. Zelfs onder de Mohammedanen telt hij vele bewonderaars. Geen wettelijke politicus, in den West-Europeeschen zin des woords, geen politiek-technicus, ontleent hij zijn kracht en zijn invloed in politicus aan den geest en den geest alleen. Merkwaardig man, die — wat men ook over zijn politiek invloed moge denken — ongetwijfeld een groote onder de grooten is.

Van Calcutta vloog ik non-stop naar Rangoon. Nu weer met een doodgewone Dakota, die na de luxueuze Empire Flying boat bepaald primitief aandeed. Veel afwisseling bracht deze vlucht over den Golf van Bengalen niet. Zee en lucht waren al wat er te zien was, blauw en azuur tot in het oneindige. (*Wordt vervolgd.*)

De Mestiezen van Kisar

Een vergeten bevolkingsgroep

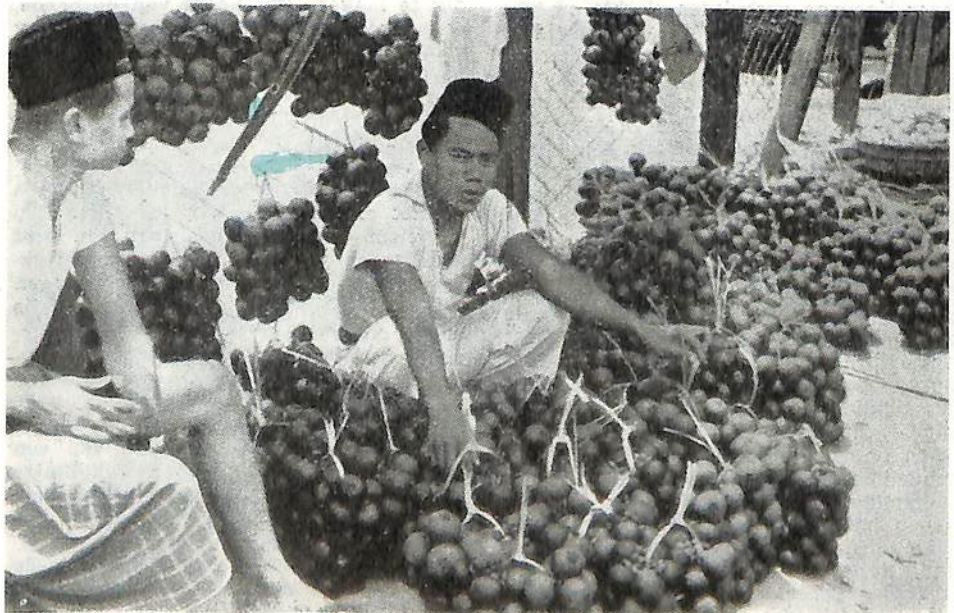
Was het culturele peil van den doornee Compagniesdienaar over het algemeen reeds niet bijster hoog te noemen, bij de laagste functionarissen, i.c. de soldaten en korporaals, vormde dit uiteraard al een zeer zwak punt. De culturele nalenschap, die de Mestiezen van hun Europeesche voorvaders hadden meegekregen, kan dan ook bezwaarlijk anders dan zeer bescheiden zijn geweest.

De lange jaren van isolering door ongewijzigd behouden gebleven zijn de Europeesche voor- en achternamen, hoewel het in enkele gevallen wel voorkwam, dat als tweede voornaam een Kisareesche naam werd gegeven (b.v. Elisabeth Lihoe Peelman). De geheele stam bestaat thans uit een dertiental familie's, die de namen Joostenz, Wouthuyzen, Caffin, Lerrick, Peelman, Lander, Ruff, Bellmin, Belder, Coenradi, Van Delsen, Schilling en Bakker dragen en onderling in den loop der tijden door vele banden van verwantschap nauw verstrengeld zijn geraakt. Zijn deze grootendeels Nederlandsche namen tot op den huidigen dag behouden gebleven, de Nederlandsche taal heeft de periode van afzondering niet kunnen overleven. Reeds in 1825 schijnt het met het Hollandsch nog slechts zeer onbeholpen te zijn gegaan, terwijl omstreeks 1850 nog maar twee vrouwen (leerlingen van den bovengenoemden zendeling Baer) zich van onze taal hebben kunnen bedienen. Tegenwoordig spreken de meeste Mestiezen uitsluitend de Kisareesche landstaal, een aantal mannen en vrouwen beheerscht daarnaast nog eveneens het Maleisch, terwijl de kennis van het Nederlandsch slechts beperkt is tot eenige mannen der jongere generatie, die ambtenaar zijn geworden of in den handel zijn gegaan en tot de kinderen, die de Europeesche school te Koepang bezoeken (zie verder). Van de enkele Hollandsche woorden, die zijn blijven hangen, noemen wij nog: moer, rokki, spanbroek, vendutie, ambach, mors (vuilnis), bliksem, slordeg, popik (pop), buffra (buffel), het blijkbaar eveneens taaie g.v.d. en nog enkele andere. De Mestiezen zijn allen Christenen en behooren als zoodanig tot de Ambonsche Kerk. Diensten en catechisatie worden door allen trouw bezocht. Gingen, zooals uit de berichten van een zeeofficier blijkt, in 1825 de mannen nog plechtstatig in het zwart met hoogen hoed en spanbroek

met gespschoenen ter kerke, heden ten dage is van deze oude dracht niets meer over gebleven en onderscheidt men zich in kleding in het dagelijksch leven vrijwel niet van de Kisarezen, terwijl op feestdagen, door wie zich dit althans kan permitteeren, „toetoe” wordt gedragen. De vrouwen dragen vrijwel zonder uitzondering sarong en kabaja. De huizen der Mestiezen onderscheiden zich in niets van die der Inheemschen (zie foto), terwijl van het oude huisraad nog slechts een enkele achttiende eeuwse tafel of stoel aan het interieur der vroegere korporaalswoningen herinnert. Het zitten op stoelen en het gebruik van borden en eetgerei is echter in zwang gebleven, evenals het, curieus genoeg, rooken uit pijpen. De voeding daarentegen is volkomen gelijk aan die der Kisareezen, terwijl ook het gebruik van sarih zeer algemeen is en eerst door de jongste generatie opzettelijk wordt nagelaten. Het slapen geschiedt op matras- en kussenlooze „bale-bale's”, die slechts met een dunne mat zijn belegd. Europeesche sloten en deurklinken zijn onbekend en het was voor den medicus, die een uitgebreid anthro-

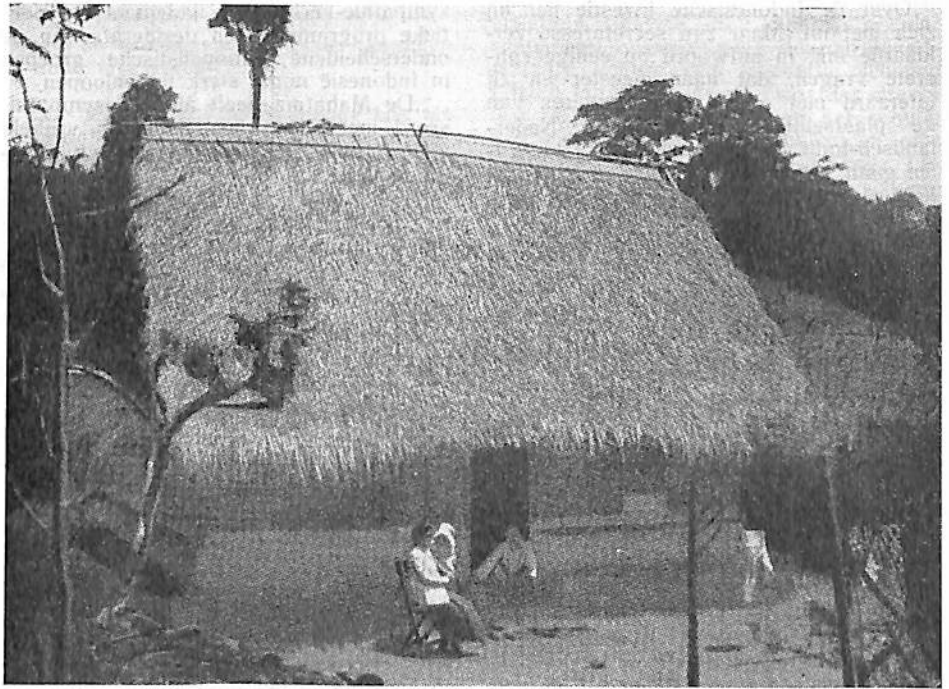
pologisch onderzoek instelde, dan ook een vreemde gewaarwording, deze voor een deel zeer Europeesch uitzieende menschen de deur van de onderzoekkamer niet open of dicht te kunnen zien doen. Op de bij geboorte, huwelijk en dood plaats vindende gebruiken is een sterke inwerking van de Kisareesche adat der stammoeders te bespeuren.

Het in den Archipel algemeen verbreide gebruik kraamvrouwen gedurende eenigen tijd na de bevalling een warmte-therapie te doen ondergaan, wordt ook onder de Mestiezen nageleefd, waar de kraamvrouw rijkelijk met heet water wordt overgoten en acht dagen lang onder haar bale-bale een kolenvuur wordt gestookt. Het huwelijk, dat thans wederom kerkelijk wordt ingezegend, gaat nog immer gepaard met de volledige ceremonieën der Kisareesche huwelijksaakt, evenals de Christelijke begrafenissen door een gecompliceerd samenstel van animistische gebruiken omgeven wordt. Ook op allerlei ander gebied blijkt het zieleleven der Mestiezen ondanks hun Christelijk geloof nog geheel beheerscht te worden door de gevoelswereld hunner Kisareesche omgeving, waaruit hun stammoeders voortkwamen. Als grappige bijzonderheid mag hier gelden dat de alom in den Archipel gevreesde, onder den naam van

De mangistanverkooper op de passar te Batavia.

„poentianak" bekend staande kindergeesten, bij de Mestiezen met „kaboutermantjes" worden aangeduid. Ook het in het kader van het anthropologische onderzoek vereischte afknippen van een haarlok, werd, zooals ook immer bij de inheemsche Archipel-bevolking geconstateerd wordt, slechts na de grootste aarzeling toegestaan, aangezien men hierdoor een verlies aan magische „zielestof" vreesde, die voornamelijk in het haar, de nagels e.d. geaccumuleerd wordt gedacht. In den omgang met hun onbekende Europeanen leggen de meesten van hen een groote terughoudendheid aan den dag, terwijl velen, vooral onder de oudere mannen, hierbij de overdreven plichtplegingen der Inheemschen (maken van de sembah e.d.) in acht nemen. Sociaal staat het meerendeel der Mestiezen op het peil der Kisareezen en bestaat uit eenvoudige landbouwers, kleine handelaars en handwerkslieden. Slechts een kleine groep — en opmerkelijk juist bijna zonder uitzondering diegenen met een hooger percentage Europeesch bloed — heeft als militair, lagere ambtenaar of koopman zich tot een positie weten op te werken, die hen maatschappelijk boven de inheemsche bevolking verheft. Een onderwerp, dat zich in de levendige belangstelling der Mestiezen mag verheugen, is dat der administratieve gelijkstelling met de Europeanen. Het standpunt der Regeering in dezen was, dat niemand deze gelijkstelling kon verkrijgen, wiens levenspeil niet min of meer met dat der Europeanen overeenkwam. In verband hiermede werd in 1918 besloten in Koepang, de hoofdplaats van Nederlandsch-Timor, een tiental huisjes te bouwen, dat dan aan die Mestiezengezinnen ter beschikking zou worden gesteld, welke vrijwillig bereid waren zich aldaar te vestigen, opdat hun kinderen de Europeesche Lagere School zouden kunnen bezoeken. Na de zeven klassen van deze onderwijsinstelling te hebben doorlopen kon dan het Kleinambtenaarsexamen worden afgelegd, waarna bij meerderjarigheid de gelijkstelling met Europeanen zou kunnen volgen. Het was nu roerend te zien, hoe meerdere gezinnen hun geheele existentie op Kisar in den steek lieten en, zonder veel uitzicht op eenige bestaansmogelijkheid, naar Koepang verhuisden slechts om hun kinderen zodoende in de gelegenheid te stellen de zoo vurig begeerde gelijkstelling te verkrijgen. In de laatste jaren werd door de Regeering echter bovendien nog meer malen de gelijkstelling uitgesproken, wanneer hiertoe slechts door den hoogsten bestuursambtenaar van het Gewest (i.c. den Resident van Timor en Onderhoorigheden) een gunstgluidend advies werd gegeven. De gelijkstelling maakt den betrokkene nu wel tot Nederlandsch onderdaan, doch nog niet tot Nederlander, waar hiervoor nog een afzonderlijke naturalisatie vereischt wordt. De eerzucht der enkele zich omhoogwerkende en door succes begunstigde familie's gaat nu in die richting, dat ze haar leden de volledige rechten van een Nederlander willen doen verschaffen. In de zodoende onvermijdelijke splitsing van den stam in Nederlanders, Gelijkgestelden en Inheemschen, ligt nu echter ook zijn onvermijdelijke uiteenval besloten, zoodat eerlang tijd deze zoo unieke bevolkingsgroep over den geheelen Archipel verspreid zal zijn, een feit, dat dan echter tevens aan het bestaan der Mestiezen van Kisar een einde zal maken. Br.

Mestiezenwoning (op de foto ziet men juist de eenige vrouw, die nog een oud-Hollandsche muts draagt).

Nieuws uit Indië

(Uit de Indische bladen, loopende tot 16 Februari j.l.):

Terreur te Medan. Gangsters gearresteerd.

Men meldt aan „Het Dagblad" uit Medan:

Dank zij de activiteit van de Britsche Intelligence heeft gisteren te Medan de arrestatie van een aantal beruchte Indonesische gangsters plaats gehad, die van de politieke omstandigheden misbruik hadden gemaakt om zich gedurende de laatste maanden aan vele roofovervallen, ontvoeringen en moorden schuldig te maken. Het hoofd van de bende, een zekere Timor Panei, is helaas nog voortvluchtig. Zijn naaste medewerkers bevinden zich thans evenwel in handen van de Britsche militaire politie. Het zijn „de opperbeul" Dachlan, diens assistenten Ongah en Hassan Senior, benevens een twaalfstal anderen.

De arrestatie dezer bandieten volgde op het ontdekken van zeven lijken, begraven nabij een kampong aan den rand van Medan, op dezelfde plaats waar ongeveer een maand geleden reeds negen verminkte lijken van Chineezers en Sikhs waren ontdekt. Onder de slachtoffers bevond zich het lijk van een Europeaan, den heer Elborg, en verder trof men nog de verminkte lichamen aan van twee Sikhs en vier Chineezers. Het lijk van een der Sikhs is herkend als dat van een soldaat der Britsch-Indische militaire politie. Volgens medische verklaring moeten de slachtoffers daar ongeveer vijf weken geleden begraven zijn.

Het schijnt dat men nu eindelijk de hoofddaders te pakken heeft van een uitgebreide bende, die onder het voorwendsel van politieke activiteit reeds sinds langen tijd een ware terreur in Medan

en omgeving uitoefent, speciaal onder de Chineesche bevolkingsgroep. Gehoopt wordt dat nu men de „ring-leaders" dezer bende te pakken heeft (behalve de beruchte Timor Panei) de rust aanmerkelijk zal toenemen.

Regenjassen terug.

Men schreef aan het Bataviasche „Dagblad" uit Batavia:

„Toen ik eenige dagen geleden, in een, zeker 50 meter lange rij, voor de distributie-toko stond, viel het mij op, hoeveel dames en heeren zonder regenjas, of slechts beschermd door een pajong, in den miezerigen regen stonden.

U kunt zich het proteteerend en verbazing-uitdrukkend geroezemoes onder de menigte voorstellen, toen er op een gegeven oogenblik een vrachtauto voorbijreed, beladen met Jappen, die allen, maar dan ook geen één uitgezonderd, regencapes droegen.

Of de regenjassen het eigendom van deze kereltjes zijn, of niet, dat laat me, nu het in de allereerste plaats om onze eigen menschen gaat, volkomen koud.

Ik geloof wel, dat ik namens alle „regenjaslooze ex-P.O.W.'s" spreek, als ik u verzoek om, indien mogelijk, dit epistel onder de aandacht te willen brengen van de bevoegde autoriteiten."

De Indo-European. Specifieke moeilijkheden.

„De nieuwe tijden hebben voor de Indo-Europeanen specifieke moeilijkheden gebracht, schrijft „Het Dagblad" voor Batavia van 7 Februari j.l. Zoo lijdt in het bijzonder de Indo-Europeesche bevolkingsgroep onder de, buiten de enkele groote steden, totaal onvoldoende geallieerde bescherming, waardoor duizenden, wellicht zelfs tienduizenden sedert maan-

den leven in een voortdurenden vrees voor leven en goed. Evacuatie en steunmaatregelen gelden dikwijls niet voor degenen, die buiten de kampen bleven (voor het overgrote deel Indo-Europeanen), ofschoon hun nood en moeilijkheden volstrekt niet minder waren dan die der kampbewoners."

Aldus een zinsnede uit een circulaire door het I.E.V.-bestuur te Bandoeng rondgezonden om de leden van het I.E.V. wederom bijeen te krijgen. Het rondschrijven gaat voort: „Voor afvoer uit onveilige of door geallieerde troepen verlaten streken komen zij aldus dikwijls niet in aanmerking. Zelfs schijnt voor evacuatie naar Australië implicite de colour-line getrokken te moeten worden. Op de daarvoor vereischte formulieren moet althans naast de nationaliteit van den aanvrager ook diens „colour" worden ingevuld. Feiten als deze drijven Indo-Europeanen wederom tot vereeniging en gezamenlijke actie".

Intusschen is onder de groote groep Indische Nederlanders te Bandoeng een sterke strooming waar te nemen zich baseerend op de mogelijkheid van transmigration naar Hollandia (Nieuw-Guinea).

Samarinda en omgeving.

Op weg naar vroegere welvaart.

De marinevoorlichtingsdienst in Batavia deelt mede:

Begin Januari van dit jaar werd door een gezelschap, o.a. bestaande uit kapitein-luitenant ter zee A. Molenaar, een motorboot-trip van eenige dagen gemaakt in het rivierengebied rondom Samarinda, aan de Koetei-rivier, Borneo's Oostkust.

De voornaamste plaats die bezocht werd was Samarinda, een stadje waarvan de vooroorlogse bevolking van 14.000 zielen nu door vluchtelingen uit het binnenland, bevreesd voor de Japanners, gedurende de oorlogsjaren aangegroeid is tot ongeveer 23.000.

Dank zij de rust en orde die nu heerschen en door de goede zorgen van de bewakingstroepen ook niet verstoord kunnen worden, zijn handel en bedrijf, hoewel niet zoo levendig als voor den oorlog, vrij normaal.

Een groot deel van Samarinda's bedrijvigheid concentreert zich op en om de scheepvaart.

Er is een sleephelling in gebruik, waar schepen tot een grootte van 150 ton kunnen dokken. Een reparatiewerkplaats is in aanbouw. Makassaarsche en Inheemsche prauwen varen af en aan.

De houtzagerijen, een levensbelang voor den aanbouw van prauwen, werken volle kracht en behalve de normale houtzaagmolens, die ongeveer een 100 m³ per dag produceeren, wordt nog ca. 40 m³ per dag opgebracht door bedrijfjes waarin door Japanners gewerkt wordt.

Groente en fruit zijn in ruime mate verkrijgbaar, rijst is schaarsch en speciaal vleesch is een zeer moeilijk artikel. Tijdens dit bezoek werd een verdeeling tot stand gebracht van eenige tientallen grootere en kleinere rivier-vaartuigen, overgenomen van de inmiddels vertrokken Australische bezettingstroepen. Zoo heeft men thans te Samarinda een loodsboot, patrouillebooten voor het Koninklijke Nederlandsch-Indische leger, rivierpolitiebooten, schepen voor vaste lijndiensten op de rivier, tonkangs voor transport van voedsel en andere voorraden, enz.

Ongeveer een mijl stroomopwaarts is een Japansch krijgsgevangenkamp, onder bewaking van Nederlandsch-Indische troepen. De vice-admiraal Kamada voert daar het bewind over ongeveer 6500 Japanners, die in hun onderhoud moeten voorzien door een eigen landbouwbedrijf.

In het nabij gelegen plaatsje Sanga-Sanga heerscht ook groote bedrijvigheid. Het technisch bataljon is daar druk aan het werk om, tezamen met vele Japansche werkkrachten, het olieterrein, dat grootendeels verwoest is, op te ruimen en weer in bedrijf te stellen. Ook werd een bezoek gebracht aan Tenggarong, de residentie van den sultan van Koetei, Adji Mohamad Parikasit, Officier in de Orde van Oranje-Nassau en Ridder van den Nederlandschen Leeuw.

Met dezen hoogwaardigheidsbekleeder werden eenige kwesties besproken, zooals de terugkeer van de bevolking naar hun rijstvelden nu het Japansche gevaar geweken is, het winnen van rubber en boschproducten, het afvoeren van deze producten en de zoetwatervisscherij in de meren aan den bovenloop van de Mahakam.

De besprekingen hadden een uitstekend verloop en door de samenwerking van Inheemsche en Europeesche autoriteiten zal de omgeving van Samarinda

zeker weer tot de welvaart van vroeger terug gebracht kunnen worden.

Als illustratie van de ruime belangstelling van den sultan voor Westersche zaken, kunnen wij nog mededeelen dat hij zijn bezoekers verzocht om moeite te doen om hem aan vioolsnaren te helpen. Hij speelt zelf n.l. viool en piano, is een groot jazz-liefhebber en dirigeert zijn eigen band.

De naburige kolenmijnen en kolenvoerraden werden eveneens geïnspecteerd. Er vindt reeds weer een regelmatige afvoer plaats van de beschikbare voorraden.

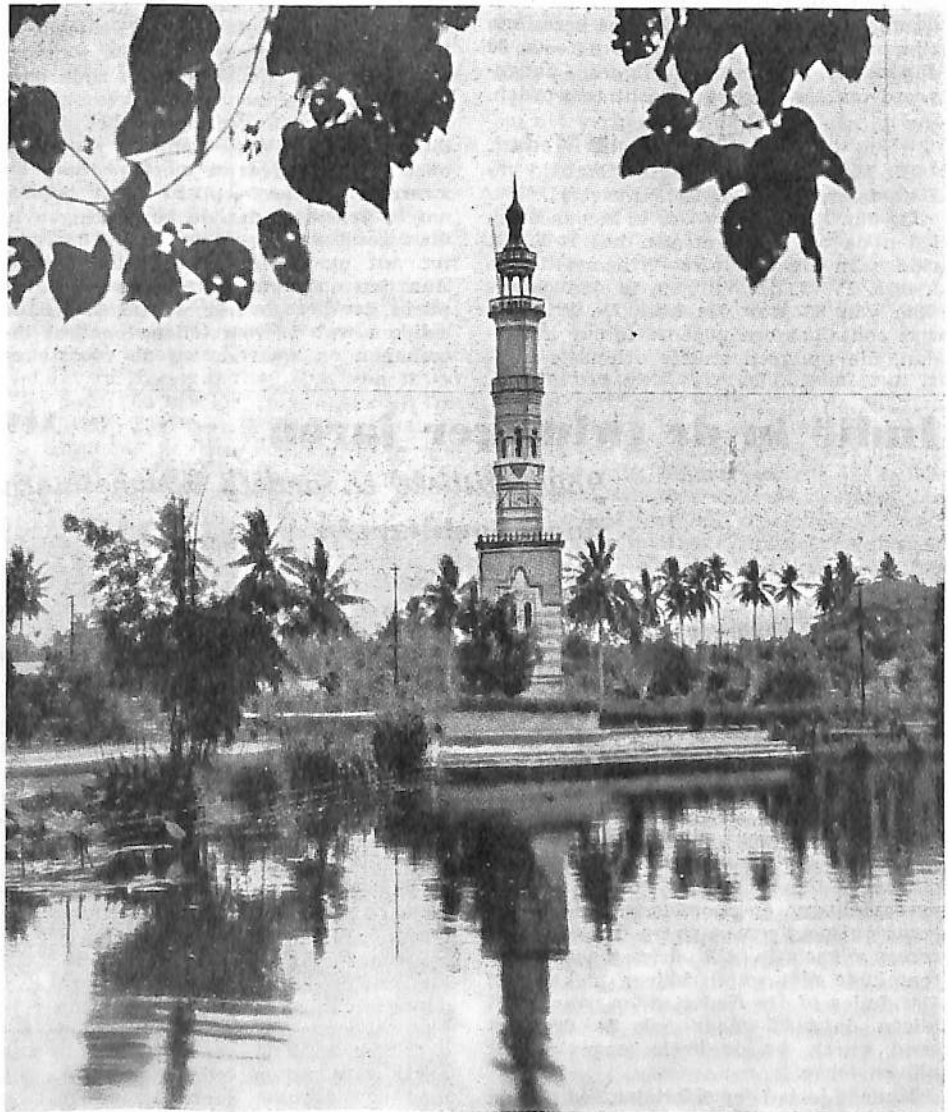
Van de vele rivierarmen, die op dezen tocht bezocht werden, was een groot deel zeer goed bevaarbaar, ook voor grootere schepen. Hier en daar trof men nog obstakels aan, bestaande uit gezonken schepen of fragmenten van ijzerconstructies.

Sumatra.

Commandowisselingen.

Men meldde uit Medan, d.d. 28 Januari aan „Het Dagblad" te Batavia:

Zooals eenigen tijd geleden reeds officieel werd meegedeeld, zal de bevelhebber van de geallieerde landstrijdkrachten op Sumatra, generaal-majoor Chambers, Sumatra binnenkort verlaten om een

Minaret te Medan (I. O. K.).

nieuwe taak in Britsch-Indië te aanvaarden.

Generaal-majoor Chambers wordt opgevolgd door brigadier Hedley, die spoedig tot generaal-majoor zal worden bevorderd, terwijl het hoofdkwartier te Padang bij deze commando-wisseling naar Medan zal worden overgebracht. In Padang blijft dan één „brigade" Britsche en Britsch-Indische troepen achter.

De commandant van de Medan-area, brigadier Kelly, gaat eveneens weg; hij wordt vervangen door brigadier Scott.

Berechting te Batavia.

Naar uit goede bron vernomen wordt, zullen eenigo Japanscho oorlogsmisdadigers binnen korten tijd in Batavia voor hun rechters verschijnen onder beschuldiging van schending der wetten van Genève en inbreuk op de wetten der menscheijkheid. Een aparte procedure is in verband met deze vervolgingen in voorbereiding en welhaast voltooid, meldt „Het Dagblad".

Onder hen, die hier rekening en verantwoording zullen dienen af te leggen voor hun wandaden, is onder andere de „beschermer" der vrouwen in het Tjideng-kamp te Batavia, Sonai.

Te Pontianak waar, zooals men weet, onze Chineesche medeburgers zwaarder dan alle andere getroffen werden door de misdadigheid der Tokio'sche bezetters, zijn per vliegtuig uit Singapore reeds 30 Japansche oorlogsmisdadigers aangevoerd om ter plaatse berecht te worden.

Nieuws uit Medan.

Uit Medan werd aan „Het Dagblad" te Batavia gemeld d.d. 28 Januari j.l.:

Op den 11 Januari j.l. is te Medan overleden de oud-sergeant van het K.N.I.L., ridder in de militaire Willemsorde 4e klasse, P. W. de Willigen, in den ouderdom van 65 jaar. De heer De Willigen was een algemeen geachte figuur in Medan, die op geen enkele officieele mili-

taire gebeurtenis ontbrak. Ieder jaar herdacht de overleden ridder den dag, waarop hij zijn onderscheiding ontving. Toen de Japanners kwamen, werd ook hij geïnterneerd. Hij droeg zijn lot gelaten, ofschoon oud en ziekelijk.

De begrafenis had op den 11en Januari in allen eenvoud plaats, ofschoon het voor de nabestaanden, — de overledene laat één vrouw en acht kinderen na, terwijl één zijner zoons als krijgsgevangene in Pakan Baroe overleed —, wel pijnlijk was, dat op de begrafenis geen militaire deputatie aanwezig was.

Na informatie vernamen wij van den plaatselijken militair commandant, majoor Van Aarssen, dat men hem, hoewel het overlijden van dezen M.W.O.-ridder op het Rapwi-kantoor bekend was, hiervan niet op de hoogte had gesteld, waar hij anders zeker voor een militaire deputatie gezorgd zou hebben.

De *Merdeka* heeft in dit koor de voor Nederlandsche ooren welluidendste partij, ook al blijkens een commentaar, dat een lid van het „Centraal Nationaal Comité" in dat blad gaf. Hij schreef onder meer, dat na ampele overweging en onbevooroordeeld bezien, blijkt dat de Nederlanders inderdaad getracht hebben een wezenlijke basis voor besprekingen te vinden. De schrijver is er van overtuigd, dat het Nederlandsche volk gevoel bezit voor rechtvaardigheid en democratie. „Wij moeten niet geërgerd zijn, wanneer blijkt, dat van Nederlandsche zijde onze gevoelens en gedachten niet gemakkelijk begrepen worden. Wij moeten het streven duidelijk tot uiting brengen, wat naar onze meening gedaan moet worden. De zware en verheven plicht onzer pers is om te bereiken, dat de besprekingen in dien geest verlopen en, moge het zijn, tot nut en leering van beide partijen. Aan den anderen kant is het tevens de plicht der pers om de wereld te verduidelijken wat de voorstellen voor ons beteekenen en waarom wij de voorstellen

eenigszins anders lezen dan het buitenland, dat slechts van één kant inlichtingen krijgt. Wij moeten dus voorlichting en uiteenzetting en toelichting geven en eerst dan mogen wij verwachten, dat de wereld volledig begrip krijgt voor ons standpunt. Het blad vraagt voorts aandacht voor een bepaald punt, te weten: wie onderhandelen zal. De premier als zoodanig wordt wezenlijk behandeld als hoofd van de Republikeinsche regeering en als begin is dit voor ons voldoende. De vraag rijst of de Nederlanders meenen met Sjahrir te kunnen spreken, zooals zij met Slamet en alle mogelijke anderen spreken. Dit zou bepaald niet in overeenstemming zijn met de werkelijke krachtsverhoudingen. „De betekenis der besprekingen en der voorstellen ligt slechts in het bereiken van een overeenstemming met ons allen."

Geteisterd Soerabaia.

„Merdeka" van 12 Februari meldt:

„Tal van huizen zijn vernield of verbrand. De avondklok is van 19.30—5.30. Het civiel bestuur wordt uitgeoefend door de Amacab (geallieerden). Iedere bevolkingsgroep (Indonesiërs, Chineezers, Arabieren) wordt bestuurd door een lichaam, de P.K.R. (Volksveiligheidscomité bestaande uit Ambonneezers, Menadoneezers, Chineezers en Arabieren. De Amacab benoemt ook wijkleiders en wijkhoofden, die f 1500 per maand ontvangen. De economische toestand wordt met den dag slechter en de prijzen stijgen voortdurend. Een kati rijst kost f 60, een blik klapperolie f 450.

Vele kantoren zijn weer geopend, zoo ook de fabriek van Braat (nus Aces Workshop), maar de vroegere werkkrachten willen daar niet meer werken. Het personeel bestaat voornamelijk uit Indo's, Chineezers en „Inlanders".

Electriche stroom is er voor de inwoners slechts ongeregeld en de waterleiding werkt in het geheel niet."

Indië in de twintiger jaren

XIV

Journalistieke en andere herinneringen door Boekitangin

Ontmoetingen.

Ik maakte kennis met ze bij Stam en Weyns, in die dagen zoo tusschen zessen en negenen de pleisterplaats voor Bataavianen die van een koelen dronk hielden. 's Middags was het Versteegh met zijn grooten schaduwrijken tuin; in den vooravond Versteegh of Stam — maar de paitjes van Stam waren zeer beroemd —, en na het eten het Oost-Java, dat tot twaalf uur voor uitstekende muziek zorgde. In een van die drie gelegenheden ontmoette men vroeger of later alle vreemdelingen op doorreis te Batavia, en soms ontmoette men ze op één dag achtereen in alle drie, wanneer ze tenminste niet waren blijven plakken in Des Indes of De Nederlanden, waar niet alleen de tafel maar ook de dranken goed waren, en de heele omgeving tot blijven lokte.

Maar Ljoebof en Koltsjak waren in den vooravond steevast te vinden op het vermaarde platje van Stam en genoten daar dan van hun paitje op de manier

zooals misschien alleen Russen, die groote kenners en minnaars van alcoholica, dat kunnen. Ze kwamen uit Moscou via Wladiwostock en Sjanghai, de een dokter, de ander advocaat, en ze waren op weg naar Parijs, Londen, New York, Buenos Ayres, — waarheen wisten ze zelf niet precies. In elk geval naar een land waar ze een nieuw leven zouden beginnen. En in afwachting van den dag waarop ze de passagegelden bijeen hadden gespaard, plus nog een klein sommetje om te beginnen, bekleedden ze een of ander vaag emploi bij het gouvernement of bij een handelonderneming, wat herinner ik me niet meer.

Ljoebof was een lange, blonde Rus, met zachte manieren en een fijn-besneden gezicht, waarin een paar kinderlijk blauwe oogen droomden. Alleen als het over zijn vak ging, dat hij adoreerde, kon hij in vuur raken. Hij had in zijn eigen land een grooten naam als chirurg, al sinds den eersten wereldoorlog, toen hij werkte in een ambulance aan het front. Vooral in het opereeren van den blinden

darm moest hij een meester zijn geweest. Gemiddeld speelde hij dat in vijf of zes minuten klaar. En hij twijfelde er niet aan of hij zou dien tijd nog aanmerkelijk kunnen bekorten. Mij beloofde hij, als 't geval zich voor mocht doen, waarop hij waarachtig scheen te hopen, maximum vijf minuten narcose en een litteken niet grooter dan zijn pink. De ongedwongenheid, waarmee hij een dergelijke onprettige mogelijkheid onder 't oog placht te zien, bezorgde me kippevel.

— Beste dokter, zei ik op een keer tegen hem, je hebt gemakkelijk praten... Maar wacht maar eens tot je er zelf voor staat... Ik heb hier in Batavia een tandarts gekend, die een week lang rondliep met razende kiespijn voor hij er toe kon komen zich door een collega te laten behandelen...

Hij trok sceptisch de werkbrouwen op.

— En wat wou je daarmee zeggen?

— Alleen maar dit: met een bistouri in een ander z'n vleesch te kerven is één ding, en als lijdend voorwerp onder een gasmasker op een snijtafel te liggen is een tweede...

Ljoebof lachte hartelijk.

— Maar ik ken beide posities.... M'n eigen blinde darm heb ik zien wegnemen... En dat onder omstandigheden die ik niemand toewensch... *Tenez*, drie jaar geleden nam ik plotseling sympto-

men van een acute crisis waar. Ik wachtte niet, appendicitis is geen kiespijn... Een dag later lag ik met een plaatselijke verdooving op tafel bij professor X... Nu was die X in z'n goeien tijd een schitterend chirurg, werkelijk admirabel... Maar later, toen z'n hand onvast begon te worden, liep het mis... Ik had hem met eigen oogen herhaaldelijk fouten zien maken, beroerde fouten, gevaarlijke fouten... En dat vooral bij darm-operaties, waarop hij verzot was. Je begrijpt dus dat ik met gemengde gevoelens toekeek naar wat hij in mijn lijf uitvoerde... En dat ik eenige grijze haren méér telde toen de wond eenmaal was dichtgenaaid...

Tegen dit verhaal kwam mijn Westersche nuchterheid in opstand.

— Maar waarom in 'shemels naam naar die X gegaan als dat een prutser was?

En toen kreeg ik dit verbijsterende, maar typisch-Slavische antwoord:

— Omdat X een beste kerel was en bovendien mijn eerste leermeester... Hij had recht op mijn dankbaarheid... Een anderen operateur kiezen? Onmogelijk... 't Zou immers een klap in z'n gezicht zijn geweest...

En ook Koltsjak zei, met een tikje verwondering, wijl ik het niet onmiddellijk snapte, dat zoo iets totaal onmogelijk zou zijn geweest...

Bergen en dalen ontmoeten elkaar niet, maar menschen wel. Dat geldt vooral ook voor menschen, die in Indië hebben gewoond, en daarna vaak uitzwermen naar alle deelen van de wereld. Een collega heeft mij eens verteld hoe hij een vriend, met wien hij in Soerabaja jarenlang had samengewoond en die naar Los Angeles was verhuisd, in Parijs tegen het lijf liep. Hij kwam van Marseille op weg naar Holland, ging op Montmartre tusschen twee treinen een van de vele musette-bals binnen, waar duizenden paartjes dooreen krioelen, en trof aan het buffet zijn ouden vriend, die pas was aangekomen en een paar uur later den trein naar Berlijn zou nemen. Het klinkt

bijna apocrief, maar wat mij betreft, ik geloof hem onvoorwaardelijk, omdat ik zelf van die ervaringen heb opgedaan. U misschien ook wel. Per slot van rekening is de wereld zoo groot niet en wordt ze met den dag kleiner.

In elk geval ontmoette ik later in Parijs zoowel Ljoebof als Koltsjak, die daar elk op zijn manier een werkkring hadden gevonden. Ljoebof was een bekend chirurg met een groote praktijk, en toen ik een operatie moest ondergaan, stelde ik me natuurlijk onder zijn behandeling. Daarna liepen onze wegen langs elkaar heen en hoorde ik langen tijd niets van hen. Toodat een wederzijdsche vriend nieuws bracht.

— Ljoebof?... Maar die is doodziek geweest... Door eigen schuld nog wel... Had een infectie aan zijn voet en stelde de operatie te lang uit... Met het gevolg dat er gangreen bij kwam... Toen hebben ze hem een heele teen moeten afzetten en hij mag nog blij zijn dat het zoo afgeloopen is...

Den volgenden dag was ik bij Ljoebof. Hij zag er goed uit, een tikje magerder misschien. En waar hij uitstekend gehumeurd scheen, kon ik niet nalaten een plagende toespeling te maken op het onderhoud van jaren terug in Batavia. Want ik dacht opeens aan dien bangen tandarts.

Ljoebof keek me glimlachend aan, zonder dadelijk te antwoorden.

Toen vroeg hij, nog steeds glimlachend:

— Heb je wel eens van de „maladie de Bürger gehoord?

— Bürger?...

— Juist... Een fameus dokter, die Bürger... Hij heeft het eerst de kwaal bestudeerd, die zijn naam draagt en waarvoor geen kruid gewassen is. Een heel eigenaardige kwaal, onverbiddelijk als lepra, maar veel pijnlijker... Ze tast vooral Russische Joden aan, en bijna alleen mannen... Precies kan ik het je niet uitleggen, maar 't heeft iets te maken met den bloedsomloop. En de oorzaak schijnt te liggen in het eten van brood van bedorven koren... De symptomen treden soms pas veel later op... Eerst in de uiteinden van het lichaam, in de teenen van den voet en de vingers van de

hand... Er is maar één middel tegen: amputatie... En dat werkt maar tijdelijk. Want het gif vreet door, centimeter bij centimeter. En de chirurg amputeert, eerst de vingers en de teenen, dan de voeten en de handen, de armen en de beenen... Eindelijk valt er niets meer te amputeeren. En dan is het finita la comedia...

Ik keek hem stom van ontzetting aan. Het was alsof een kille hand mijn hart samenknep. En Ljoebof bleef maar doorpraten, met zachte stem, en altijd was om zijn lippen een zweem van een glimlach.

— Nu, die ziekte van Bürger heeft me te pakken. Ik had het dadelijk gemerkt, bij het eerste symptoom al... Maar ik aarzelde, *ma foi*, een fout in de diagnose is altijd mogelijk. Thans ben ik gefixeerd. Gelukkig kan ik nog doorgaan met praktizeeren. Maar stel je voor dat het met de vingers begonnen was...

Ik nam afscheid van Ljoebof met een prop in de keel. Dat is nu al weer lang geleden. Ljoebof bleef chirurg, en een van de beste chirurgen, aan het hospitaal voor Russische Israëlieten te Parijs. Men vertelde van prachtig gelukte operaties door hem verricht. Hij was een kraan, een „as" zooals ze in Frankrijk zeggen. Maar intusschen ging zijn voorspelling letterlijk in vervulling. Eerst verloor hij een voet. Ljoebof eischte dien voet op en zette hem in zijn laboratorium op sterk water. Hij bestudeerde dien voet, vergeleek hem, microscopisch met den andere. Koel, maar heftig geïnteresseerd, volgde hij het verloop van de kwaal. En hij was het die het moment bepaalde waarop de tweede voet moest vallen, en de plaats waar de sectie moest worden uitgevoerd.

Hij bleef praktizeeren. Hij leed ondragelijke pijnen en hij verdroeg ze. Hij verloor zijn ledematen bij moeten. Hij werd een tronk op kunstbeenen, zich verplaatsend op krukken, en in de kliniek werkend op een speciaal voor hem gemaakte stoel. Hij leed, verbeet zijn pijn en werkte. Toodat de eerste verschijnselen van de kwaal zichtbaar werden in de vingers. En toen was hij vaak thuis. Maar nog gaf hij den strijd niet op. Hij was koppig, hij studeerde, hij werkte. Als in de kliniek een bijzonder delicate operatie verricht moest worden, vroeg men Ljoebof wel aan de telefoon. En Ljoebof, liggend op zijn bed en misschien krimpnd van de pijn, bestuurde de hand van de chirurgen, Ljoebof de verminkte, de tronk, het wrak... en toch een reus, enorm in zijn bovenmenselijke wilskracht.

Een heel ander type was Koltsjak, Nicolai Nicolaiewitsch voor zijn vrienden. Die Koltsjak heeft in Parijs zijn uiterste best gedaan om zichzelf te vernietigen, geestelijk en lichamelijk. Met z'n advocatenpraktijk wilde het niet vlotten, maar nog betrekkelijk jong als hij was, en ijzersterk, had hij gemakkelijk zijn twaalfhonderd franken in de maand kunnen verdienen bij Citroën of Renault. Destijds voldoende om van te bestaan.

Maar dat wilde hij niet. Hij kón het niet, zei hij. Voor zoo'n slavenleven was hij niet geboren. En dus werd hij „intermédiaire", tusschenhandelaar. Hij deed zoo'n beetje wat hij wou, sjacherde in antiquiteiten en schilderijen, fuifde zwaar als hij een postje afsloot, en liep op de klap of leed honger wanneer de

Badende en wasschende inlanders te Batavia.

handel kwijnde, wat nogal eens voorkwam.

Zijn hotelhouder, een goedgehartige baas, gaf hem crediet. Dat was tenminste één geluk. Zoo boemelde en vastte hij afwisselend, alles saamgenomen nog niet zoo heel ontevreden met zijn lot, tot hij het ongeluk had waanzinnig verliefd te worden op een demi-mondaine, een creatuur zonder hart of geweten. Ze speelde met Koltsjak. En Koltsjak gaf zich daar heel goed rekenschap van, hij was geen dupe. Maar hij was ook niet mans genoeg er een eind aan te maken.

Hij zonk weg in de modder, volkomen bewust, en zonder hulp te willen aannemen. Uren lang hebben we erover gereceneerd. En altijd had Koltsjak het laatste woord: hij wist dat hij een lafaard was, en een nietsnutter en een door-draaier. Maar als hij verkoos dat te blijven, wat ging het anderen aan?... Daar viel niet tegen te praten.

Aan den dijk gezet door zijn liefje, toen de duiten waren verbrast en er nergens iets meer te leenen viel, kreeg Koltsjak buiten van zwaarmoedigheid. Nu, daar

laboreert elke Rus aan op zijn tijd. We letten er niet op. Hij sprak van zelfmoord. Maar niemand nam hem au sérieux, om dezelfde reden. Totdat we onder de „faits divers" een berichtje lazen over een zekeren K., Russisch onderdaan, die zich op straat een kogel in het hoofd geschoten had en opgenomen was in het Hôpital Boucicaut.

Wij, dat wil zeggen een paar vrienden en ik, sprongen in een taxi en reden met vol gas naar het ziekenhuis. En daar lag Koltsjak, buiten kennis, zijn hoofd in een verband. Hij had een gat in zijn voorhoofd zoo groot als een gouden Lodewijk, zei de verpleegster.

Wij gaven Koltsjak op. Maar zijn tijd bleek nog niet gekomen. De *armurier* had hem slechte waar verkocht. De kogel was niet doorgedrongen tot de hersens en kon verwijderd worden. Twee weken later al klopte Koltsjak bij ons aan, geheel hersteld maar zeer somber. Zijn eerste woorden waren: — Sonja heeft me niet opgezocht. En toch wist ze wat er gebeurd was...

Sonja was de naam van de dame in kwestie.

En Koltsjak hervatte zijn oude levettje. Kennissen hielpen hem in 't begin. Hij deed weer zaakjes met antiquairs, verdiende een paar duizend francs, zocht zijn Sonja op en werd met open armen ontvangen, en prompt afgewimpeld zodra zijn portefeuille leeg was. Hij kreeg weer buien van zwaarmoedigheid.

Een van ons, een verstandige oude dame, heeft hem toen ernstig onderhanden genomen. Op zijn gemoed gewerkt, op zijn eergevoel, op zijn geweten, op zijn gezond verstand... Hem bezworen op een fabriek te gaan werken, als zooveel andere Russen, totdat er iets beters voor hem gevonden zou zijn.

Maar Koltsjak weigerde.

— Wat wil je dan, Nicolai Nicolaiewitsch?... Dit is toch zoo geen leven?...

— Neen, dat is ook geen leven. Ik heb er meer dan genoeg van. En de volgende keer zal ik beter mikken, zei Nicolai Nicolaiewitsch.

En daarmee nam hij afscheid. Wat er verder van hem geworden is, weet ik niet.

Wetenswaardigheden over de

R.A.P.W.I.

De naam R.A.P.W.I. heeft in Indië een bekende klank, hoewel men het over de betekenis van het woord niet eens is. Volgens sommigen is het een afkorting voor „Rehabilitation and Administration of Prisoners of War and Internees", volgens anderen betekent het: „Recovered Allied Prisoners of War and civilian Internees" of „Released Allied Prisoners of War and Internees".

Belangrijker evenwel dan de naam is het werk, dat de R.A.P.W.I. heeft verricht en nog verricht.

De R.A.P.W.I. heeft op Java de zorg voor 200.000 menschen, op Sumatra voor ruim 25.000 zielen. Door haar bemiddeling werden reeds duizenden en nog eens duizenden zieken, ouden van dagen, vrouwen en kinderen geëvacueerd naar Australië, Singapore, Ceylon en Holland, alsook naar veiliger gebieden in Indië zelf. Daarnaast verleenen de R.A.P.W.I.-informatie- en postkantoren hun bemiddeling ter bevordering van de hereeniging van door den oorlog gescheiden gezinnen.

Ondanks den chaotischen toestand in Indië, op politiek, economisch en verkeers-technisch gebied, is de R.A.P.W.I. er in geslaagd 65.000 ex-krijgsgevangenen en geïnterneerden beter te voeden, te behuizen en van medische verzorging te verzekeren.

De R.A.P.W.I. Inspection and Mobile Teams, die onder leiding staan van Prof. Kol. Baas Becking, maken inspectietochten door geheel Nederlandsch-Indië. Op deze tochten verzamelt men gegevens, die de basis kunnen vormen van verbeteringen in de organisatie. Tevens springt men op bepaalde plaatsen, waar een tekort heerscht aan staf-personeel, met de mobiele eenheden bij.

Hoewel de organisatie van de R.A.P.W.I. den laatsten tijd belangrijk is uitgebreid, lijdt zij nog steeds aan een groot tekort aan werkkrachten. Trouwens, ook anderszins zijn er nog tal van moeilijkheden te overwinnen. De organisatie is nog ver van ideaal. Het voortdurende en

vermoeiende werk is voor velen der ex-krijgsgevangenen en geïnterneerden, die voor de R.A.P.W.I. werken, veelal te zwaar. De politieke omstandigheden maken dat somtijds groote groepen personen worden afgesneden door extremistische elementen. In dergelijke gevallen heeft de R.A.P.W.I. veelal ingegrepen door „air droppings": voedsel-aanvoer door de lucht. Onveiligheid was één der oorzaken, dat evacuatie en gezinshereniging niet met de gewenschte snelheid konden worden uitgevoerd. Een andere reden hiervoor was het uitblijven van scheepsruimte voor evacuatie op groote schaal naar Holland en Australië. Ook gebrek aan welfare-artikelen deed en doet zich vaak gelden.

Een interessant moment in de kortstondige geschiedenis van de R.A.P.W.I. in Indië vormden de onderhandelingen, die — kort na de landing der eerste geallieerde strijdkrachten op Java — werden gevoerd met de Japanners, Indonesiërs en extremisten. Door deze onderhandelingen, die louter en alleen op *humanitaire* basis werden gevoerd, heeft men een grooter *débaclé*, die uit de politieke omstandigheden had kunnen voortvloeien, afgewend.

Deze besprekingen hadden plaats op 9 October 1945 tusschen Kolonel Asjes en Colonel Dewar (toentertijd resp. de Nederlandsche en Engelsche chef van de R.A.P.W.I.) en Soekarno met eenige zijner kornuiten namens de Indonesiërs. Generaal Christison en Dr. Van Mook hadden hiertoe tevoren hun volmacht verleend.

Opmerkelijk is, dat Soekarno tijdens dit onderhoud toegaf, dat hij door de omstandigheden niet in staat was te verhinderen, dat extremisten aan het werk van de R.A.P.W.I. afbreuk zouden doen. Soekarno's „minister van verkeer" liet doorschemeren, dat het moeilijk zou zijn, de machinisten van den spoorweg te overtuigen, dat zij voor dit humanitaire werk treinen voor blanken zouden moeten rijden. Toen Kolonel Asjes naar aanleiding

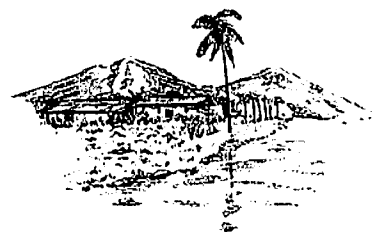
hiervan opmerkte, dat de volle macht voor de uitvoering van hun beloften dus blijkbaar niet bij Soekarno en zijn Comité Nationaal berustte, ontstond er bij de heeren radicaal-nationalisten eenige verlegenheid. De besprekingen werden tot twee keer toe gestoord door een opgewonden Indonesischen leider, die binnen kwam vallen met de opmerking: „Heer Soekarno, U moet niet praten met Hollanders, het zijn toch gekken en die hooren niet in de R.A.P.W.I. thuis". Eén der omstanders leidde den man tactvol weg en Soekarno bood, zoo goed en kwaad als het ging, zijn verontschuldigingen aan.

Kort na dit onderhoud schreef Soenario een brief, waarin hij de verschillende punten, waarop de nationalisten het R.A.P.W.I. werk beloofden te steunen, vastlegde. Zeer opmerkelijk was, dat deze brief niet aan Asjes en Dewar doch aan den Engelschman alléén was gericht. De onbeschaamde inhoud van dezen brief was nog een graadje erger dan het juist gememoreerde optreden tijdens de besprekingen van 9 October.

Deze staaltjes van extreem-nationalistisch optreden zijn typeerend voor de moeilijkheden, waarmede de R.A.P.W.I. steeds te kampen heeft gehad en waarmede zij zelfs op dit oogenblik nog worstelt. De politieke omstandigheden, de houding van vele radicaal-nationalisten en de onveiligheid, veroorzaakt door extremisten en rampok-benden, zijn de hoofdoorzaken, dat de R.A.P.W.I. haar taak niet kan volvoeren zooals zij zou willen.

Moge men hiermede bij de critiek die natuurlijk de R.A.P.W.I. niet voorbij is gegaan, ook eens rekening willen houden!

T.

De vorige week gaven we enkele citaten uit de voornaamste Amerikaanse dagbladen. De Amerikaanse „provinciale” persecho's doen er wat langer over om tot ons land door te dringen. Hier zijn er eenige:

De „Boston Herald” schrijft: „Met het oog op de halsstrarrige houding van de Nederlandsche regering ten aanzien van de toezeggingen, waarom Java sinds het einde van den oorlog heeft gevraagd, kan men de voorstellen slechts ten deele welwillend noemen”.

De „Chicago News”: „Terwille van de rechtvaardigheid tegenover de Indonesiërs moeten de Nederlanders het tijdstip, waarop de in de voorstellen genoemde keuze tusschen volkomen onafhankelijkheid en handhaving van het rijksverband zou plaats hebben, definitief vaststellen. Deze datum moet redelijk dichtbij liggen”.

„St. Louis Startime”: „Wanneer dit charter te goeder trouw wordt geïnterpreteerd en men de bepalingen daarvan loyaal nakomt, dan beteekent dat, dat aan de Indonesiërs evenveel wordt aangeboden als wij het den Filippino's hebben gedaan”.

De „St. Louis Globedemocrat” acht het voorstel royaler dan elk ander vroeger aanbod, doch meent, dat velen, waaronder ook Nederlandsche regeringspersonen, zich zullen afvragen, of het hervormingsplan de felle Indonesiërs, die tot elk prijs vrijheid wenschen, tot rust kan brengen.

Het weekblad „New Republic” is van meening, dat de resultaten van de onderhandelingen tot dusver nog geen grond geven aan de hoop der Amerikanen, dat het Indonesische probleem over zeven maanden volkomen zal zijn opgelost.

Oswald Garrison schrijft in het Socialistische blad „New Leader”:

„Het resultaat van de verwickelingen op Java zal men moeten beschouwen als een proef, in hoeverre de beloften van zelfregering, door de Vereenigde Volken gedaan, oprecht zijn geweest”.

Engelsche bladen.

De „Daily Mail” schreef op 28 Februari in de rubriek „World News”:

„Sir Archibald Clark Kerr, die j.l. Dinsdag plotseling ziek is geworden, heeft Batavia gisteren met onbekende bestemming verlaten. Men zegt, dat hij lijdende is aan buikgriep. Zijn temperatuur was nog hoog en hij moest in de auto geholpen worden. Met betrekking tot het doel van zijn vertrek worden twee mogelijkheden overwogen, n.l. dat hij zich aan boord van een Britsch oorlogsschip, dat op een afstand van de kust ligt, wilde laten behandelen, of dat hij persoonlijk een laatste poging ging ondernemen om de Indonesiërs van

de ernstige consequenties te overtuigen, indien zij de Nederlandsche voorstellen als basis voor onderhandelingen niet aanvaardden. Dit laatste wordt in bepaalde kringen te Batavia eveneens verondersteld, daar is men n.l. van meening, dat sir Archibald met het oog op zijn ziekte zijn woning niet zou hebben verlaten, indien hij niet een dringende zending had moeten vervullen.

Heden zullen de Indonesiërs in een conferentie te Djogjakarta de vraag, of men het Nederlandsche voorstel zal aanvaarden, bespreken. Officieele Nederlandsche kringen in Batavia verklaren met nadruk, dat het vertrek van de Britsche troepen van Java in belangrijke mate zal afhangen van het resultaat der besprekingen te Djogjakarta”.

Inmiddels is bekend geworden, dat sir Archibald inderdaad „slechts” ter behandeling aan boord van het Britsche oorlogsschip gegaan is.

De correspondent van de „Times” te Batavia wijdde op den 27en Februari een lang artikel aan den politieken toestand op Java. Hij komt hierin tot de vraag, waarom het zoo verrijkende en liberale regeringsvoorstel met zoo weinig enthousiasme is ontvangen. De verklaring ziet hij in psychologische en praktische factoren. In de eerste plaats was het regeringsvoorstel in algemeene termen ge-

houden — kennelijk om ruimte te laten voor besprekingen en om den schijn van een regeringsdictaat te vermijden. Maar het regeringsvoorstel sprak de gevoelens van het Indonesische nationalisme niet voldoende aan en daardoor werd de Indonesische reactie er een van wantrouwen. Dit is vooral daarom betreurenswaardig, omdat het voor de gematigde leiders, die in het voorstel wel een basis voor onderhandeling zien, onmogelijk is, rechtstreeks tegen de extremisten in te gaan, er staat altijd een Lenin klaar om een Kerensky te verdringen.

Intusschen blijft de overtuiging, dat — indien deze psychologische omstandigheid zou kunnen worden beheerscht — beide partijen gelukkig zouden zijn te kunnen overgaan tot de uitwerking van het plan tot gemeenschappelijken wederopbouw. „Deze overtuiging komt voort uit het geloof in den democratischen aard, die diep in beide volken — Nederlanders en Indonesiërs — leeft”.

Australië.

Op eigen gelegenheid en risico hebben negen dagbladcorrespondenten (vier Australiërs, drie Britsch-Indiërs en twee Amerikanen) een reis van 2400 km. door Java gemaakt. Toen een van hen, de Australiër Graham Jenkins, in Batavia terug kwam, schreef hij een uitvoerig relaas voor zijn blad, het weekblad „Australasian” in Melbourne, waarin hij de volgende conclusie trekt:

„Naar den buitenkant te oordeelen functioneert de nieuwe republiek redelijk goed, maar dat is meer te danken aan hetgeen van het Nederlandsche en Japanische bestuursapparaat is overgebleven dan aan eigen activiteit. Van twee dingen ben ik overtuigd: Er zal geen ernstige hongersnood op Java komen en de bevolking zal zich met hand en tand verzetten tegen elke poging tot herstel van het Nederlandsch gezag. Doch de groote massa der bevolking zal in een geest van begrip en verdraagzaamheid opnieuw moeten worden opgevoed, voordat Indonesië rijp kan zijn voor democratie, en in de economische invloedssfeer van Nederland of van eenige andere groepeerende landen een plaats kan innemen”.

Stemmen uit de Inheemsche Revolutionaire Pers

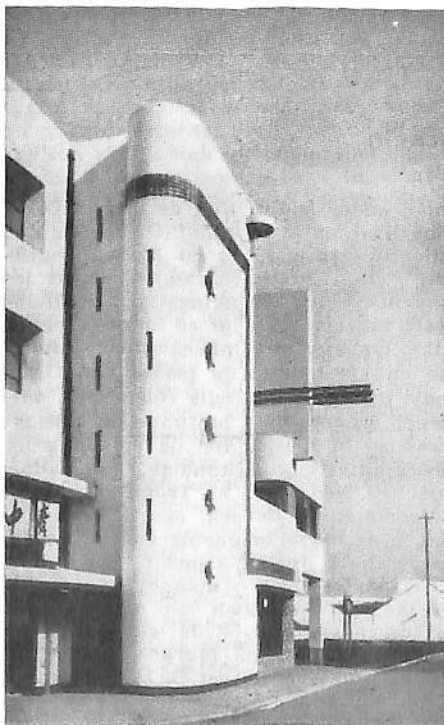
Aan het overzicht, dat de Indische Regeerings Voorlichtingsdienst samenstelt van den inhoud van de „republikeinsche” bladen (ditmaal loopende tot en met 18 Februari j.l.), ontleenen wij:

De Nederlandsche voorstellen.

„Berita Indonesia” van 11 Februari j.l. schrijft onder het opschrift: „De Nederlandsche regering zingt een paar toontjes lager:

„Als grondslag wordt naar voren gebracht de samenwerking. Deze is echter nog nooit getoond, sinds het Nederlandsche leger voor de tweede maal den Indonesischen bodem betreden heeft.

„Merdeka” en „Berita Indonesia” geven de volledige vertaling eerst op 12 Februari, in de eerste zonder commentaar, in de tweede vinden we op een andere plaats vetgedrukt: „De Nederlandsche voorstellen zijn een oud liedje in een nieuwe zetting. Ze letten alleen op

Modern gebouw te Medan (I. O. K.).

de Nederlandsche belangen, bekeken door Nederlandsche bril. Hoe is de wil van 70 miljoen Indonesiërs? Waar zijn de vertegenwoordigers van Australië, China, Amerika, om naar de beginselverklaring van deze 70 miljoen te luisteren?"

Zeer scherp commentaar levert hetzelfde blad op 13 Februari, ofschoon het begint met te verklaren, dat het den toestand niet vertroebelen wil en dus nog geen commentaar zal leveren. Het blad wil „slechts een en ander onder de loupe nemen". Het blad is van meening, dat de verklaring feitelijk een bevel is van de Nederlandsche Regeering aan een volk, waarvan zij meent dat het nog in haar macht is en verder alleen dreigementen en beschuldigingen inhoudt. „Deze verklaring wijst door haar wijze van voordragen van de kwestie zelf reeds besprekingen erover af."

„Onze Overtuiging".

„Rajat" van 15 Februari j.l. schrijft, na melding te hebben gemaakt van de a.s. demonstraties ter gelegenheid van het halfjarig bestaan van de republiek op 17 Februari en het interview van Tan Malakka:

„Zoo is de duidelijke houding van het Volksfront, een lichaam dat 141 partijen en organisaties omvat en dat gesteund wordt door 99% van 70 miljoen Indonesiërs, die eensgezind zijn en als beginsel hebben: Eens vrij, altijd vrij!

De geschiedenis heeft al bewezen, dat het Indonesische volk altijd strijdt met open vizier en gereed is om zich tot de internationale wereld te keeren met onbevangen gelaat, omdat haar strijd gebaseerd is op een eisch, die het recht is van ieder volk.

In weerwil van de niet geringe hinderpalen blijven wij er toch van overtuigd, dat het Indonesische volk, dat reeds eenmaal zijn vrijheid heeft geproclameerd, aan zijn wil om als een vrij volk te leven zal blijven vasthouden. Omdat wij gelooven, dat de moeilijkheden van thans slechts van tijdelijken aard zijn."

„Lid van het Wereldgezin".

In „Rajat" van 16 Februari lezen wij: „In hun denken zijn de Hollanders nog steeds niet veranderd. Na 4 jaren weg te zijn geweest, dachten ze dat ze „de oude geschiedenis konden voortzetten", zoodat hun aanbod minder is dan een dominion status. Ze willen het Indonesische volk, dat reeds vrij is en vrij wil blijven, deel laten uitmaken van „Groot Nederland".

Juridisch bekeken heeft Nederland, zoodaans Mr. A. A. Maramis het in zijn brochure aangetoond heeft, geen wettig gezag meer over Indonesië.

Dezen keer willen wij deze kwestie echter uit een ander gezichtspunt bekijken. Het verwondert ons niet, dat de lust tot onderhandelen bij de Indonesiërs steeds vermindert. Reeds in het begin zijn er van Indonesische zijde stemmen opgegaan, dat de onafhankelijkheid moet worden erkend, alvorens te onderhandelen. Wij zijn echter van meening, dat het geen kwaad kan de uitnoodiging tot onderhandelen aan te nemen. De Nederlanders, bijgestaan door de Engelschen en met andere buitenlandse vertegenwoordigers als waarnemers willen het, omdat ze van meening zijn, dat langs dezen weg een oplossing gevonden kan worden. Omdat wij „lid willen worden van het wereldgezin", moeten we rekening houden met wat de wereld van ons verlangt. Op deze bijeenkomst zullen we de Nederlandsche positie uiteenzetten en onze staat verdedigen in overeenstemming met den geest van het Handvest der Vereenigde Volkeren, dat zij zelf hebben ondertekend. Uit dit gezichtspunt bekeken, is het aannemen van de uitnoodiging tot onderhandelen zeer nuttig. Wij zullen echter niet alles laten afhangen van deze besprekingen alleen."

Tot zoover het overzicht voor deze week. Men moet hierbij wel bedenken, dat andere meeningen dan die van „de heeren zelf" in de door hen gecontroleerde inheemsche pers niet tot uiting komen!

De Kawat

Mamma, als de oorlog uit is,
En we zijn weer thuis,
Krijgen we dan ook een kawat
Om ons eigen huis?

Kind, we nemen vast geen kawat:
Mamma zal zoo blij zijn,
Als ze die kawat niet meer ziet
Later, als wij vrij zijn.

Maar een kawat is zoo leuk, mam,
Door het prikkeldraad
Zie je dan de auto's rijden
In onze eigen straat.

En de kokkie hoeft dan nooit
Naar de passar loopen,
Want ze kan de heele boel
Aan de kawat koopen.

En een kawat is toch sterker
Dan een bamboehag:
Als we later kawat hebben,
Dan kan Pappa nooit meer weg!

Uitzicht over Prikkeldraad

Ik stond in den ochtend aan het hek.
De dauw lag zilver gespreid.
Achter de verste boomenrij
Dacht ik de heide wijd.

Vanwaar die diepe sterke vreugd
Met den nieuwen, blanken dag,
Die als een schoon geschenk van God,
Verwachtend voor mij lag?

Dat deed de koele morgenwind
En het uitzicht op de hei.
Omdat het net als vroeger was,
Toen het leven rijk was en vrij.

Want wie in boomen en zon en wind
Eéns een woord van God heeft gehoord,
Verneemt — als hij aandachtig leeft —
Steeds datzelfde oude woord.

Ik stond in den middag aan het hek.
Een mensch blijft niet altijd een kind,
Dat heide ziet in een woest stuk land
En overal vreugde vindt.

Ik stond in den avond aan het hek,
En wist de heide wijd.
Omdat het net als vroeger was
Heb ik even geschreid.

Want een menschenhart is niet in staat
Om zooveel rijkdom te dragen,
Dat weelde en weedom van weleer
Nakinkt in verre dagen.

Het levenslied is te vol van toon
En de klanken, die wij derven,
Zijn nooit vervlogen: ze trillen na.
Het is goed, dat wij eenmaal sterven.

Indië-cursussen in Markelo

In breede kringen van ons volk leeft een groote behoefte om zich grondiger op de hoogte te stellen van het leven en werken in Oost-Indië en een inzicht te krijgen in de problemen, die zich in de overzeesche gebiedsdeelen voordoen.

De oordeelsvorming over de situatie ginds en de verhouding tusschen Indonesië en het moederland moet gebaseerd worden op kennis van land en volk.

Dagbladen en periodieken doen wat mogelijk is om in deze behoefte te voorzien. Hun omvang is echter beperkt, terwijl het directe contact tusschen lezers en schrijvers niet goed mogelijk is.

In samenwerking met het Indisch Instituut zullen door de Volkshoogeschool „Diependaal", Markelo, (station Rijssen) een tweetal korte cursussen worden georganiseerd, waartoe allen worden opgeroepen, die meer dan oppervlakkige belangstelling hebben voor Indonesië.

De cursussen vinden plaats van 4 tot 9 Maart en van 29 April tot 4 Mei a.s. en

staan onder leiding van de heeren G. L. Tichelman en A. Kruithof. De kosten met inbegrip van voeding en ligging bedragen f 15.—. Het programma omvat lezingen over de bevolkingstypen in Indonesië, inheemsche adat en levensbeschouwing, omgang met Inheemschen, animisme en kerstening, de plaats van Oost-Indië in Azië, Oost-Indië (historisch, cultureel, economisch), bestuurs- en beleidskwesties in Oost-Indië, de emancipatiebeweging, de staatkundige verhouding tusschen Nederland en Indonesië, enz.

Voorts zang, muziek, sport, wandelingen in de mooie omgeving van de Volkshoogeschool, vragen-avonden, enz.

Belangstellenden — mannelijke en vrouwelijke — kunnen zich voor een van deze cursussen opgeven bij de leiding van de Volkshoogeschool te Markelo (tel. Rijssen 473) en bij den heer G. L. Tichelman, Braziliëlaan 30, Overveen (tel. 25846), c.q. Indisch Instituut, Amsterdam, Afd. Pers en Propaganda (tel. 52600), waar ook nadere inlichtingen te verkrijgen zijn.

